

det slet ikke er saa let for en Kapellan — det er jo ikke nogen meget fremtrædende Stilling — at skifte Ord i Laget om den Sag, men jeg føler mig forpligtet til at gøre det, da jeg ikke rigtig synes, jeg ellers vilde gøre Fyldest paa den Plads, som Vælgerne har sat mig paa. Jeg vil da sige, at det var vel ikke helt tilfældigt, og det var i alt Fald betegnende, at den højtærede Kultusminister valgte Modsætningen mellem pædagogisk og teologisk. Jeg synes nu ikke, det er nogen Modsætning, thi jeg kan tænke mig, at en Mand, der sidder inde med teologisk Dannelse, ogsaa kunde sidde inde med pædagogisk Dannelse, og jeg synes heller ikke, at Ordene pædagogisk og teologisk her kan bruges, selv om de stilles i Modsætning; jeg vilde have foretrukket, at den højtærede Minister havde brugt Ordet kirkelig; jeg tror, det havde været nok saa rammende. Jeg maa saa gøre opmærksom paa, at Pædagogik er ikke nogen eksakt Videnskab, den maa vel henregnes til det, man med et enkelt Ord kalder Aandsvidenskaberne, men deraf følger, at der kan være Tale om en Pædagogik, der hviler paa forskellige Grundopfattelser af Menneskelivet. Jeg skal ikke komme ind paa disse forskellige Grundopfattelser, men ligesom vi har noget, vi kalder en human Etik, og noget, vi kalder en kristelig Etik, vil der vel ogsaa være en Pædagogik, der kan være farvet fra dem, som hører hjemme i Humanismens Egne alene, og en Pædagogik, som modtager sin Farve fra dem, som har deres Rod i den kirkelige Opfattelse af Menneskelivet. Jeg ved godt, at disse Arter af Pædagogik har overmaade mange Ting fælles, men det slaar dog neppe fejl, at de afviger fra hinanden paa mange Punkter. Derfor tror jeg ikke, det lader sig gøre uden videre at tale om Pædagogik som en Videnskab i Modsætning til Teologi. Jeg tror, vi kommer til at tale om Pædagogik, der hviler paa den Anskuelse, som de nærer, der dyrker denne Videnskab. Paa enkelte Punkter vil det komme til at gøre sig gældende. Jeg antager heller ikke, der er nogen større Uoverensstemmelse mellem den højtærede Minister og mig paa det Punkt.

Nu kommer saa det Spørgsmaal, hvorledes den Mand stiller sig, som er blevet kaldet til Pladsen som Forstander for Skaarup Seminarium, og der ved jeg dette, at den omtalte Mand, det ærede Medlem fra Kerteminde (Eduard Larsen), i en Artikel i „Tilskueren“ for 1899 i en Diskussion om den humane og den kristelige Etik har erklæret, at han staar paa den humane Etik Standpunkt. Lad mig, siger han, som

Tilhænger af den humane Etik komme ud af min Hule, og lad mig staa for Skud, og saa følger han til, at ærlig Kamp er nu i alt Fald en Gang Sandheds Sej. Nu kommer det saa an paa, hvilket pædagogisk Standpunkt han staar paa, og jeg vil da være tilbøjelig til at tro, at han ogsaa staar paa den humane Pædagogiks Standpunkt, som ikke tager det kirkelige Hensyn. Det forekommer mig, at det modsatte vilde være en Selvmodsigelse, naar man selv stiller sig helt og fuldt paa den humane Etik Standpunkt, paa det alene; jeg gaar ud fra, at der er Enhed og Helhed i Anskuelsen, og det forekommer mig, at det tilsvarende Standpunkt da ogsaa maa gøre sig gældende paa det pædagogiske Omraade. Nu er det saa, jeg mener, at det er en Fejl ad administrativ Vej at undergrave den Forbindelse, der er mellem Folkekirken og Folkeskolen. Jeg mener, der her er en Forskel mellem en Rektor og en Seminarieforstander. For øvrigt vil jeg tilføje, at fordi man har — jeg ved ikke rigtig, hvilket Udtryk jeg skal bruge — verdsliggjort eller, jeg maa maaske bruge det fremmede Ord, sekulariseret den danske Latinskole, og det tror jeg, man for en stor Del har gjort, tror jeg ikke, det er berettiget ad administrativ Vej at virke i samme Retning overfor Folkeskolen, men jeg er tilbøjelig til at tro, at det er det, man her har gjort et lille Skridt til, da en Seminarieforstander naturligvis vil faa en ikke ringe Indflydelse paa de vorde Lærere.

Det er det, der for mig er Kærnepunktet i denne Udnævnelse, at man ad administrativ Vej søger ligesom at dække over, hvad det virkelig er, der sker, hvilke Bevægelser det er, man vil have i Gang i Forholdet mellem Folkeskole og Folkekirke. Jeg kan godt tænke mig, at der kan være Mænd her i Danmark, som ønsker at faa Forbindelsen løsnet mellem Kirke og Skole, og det er en ærlig Sag, det er der ingenting at sige til. Det har man Lov til at kæmpe for, men saa vil jeg ogsaa have Lov til at kæmpe for den Opfattelse, jeg har. Men jeg synes dog, at man skal gaa frem ad Lovgivningsvejen og prøve paa ad den Vej at faa Forholdet mellem Folkeskolen og Folkekirken ordnet. Det tror jeg ikke er uden Betydning, thi hvis man vil have Folkeskolen afgørende skilt fra Folkekirken, saa vil det Spørgsmaal komme frem, hvordan man skal bære sig ad med at sikre de mange Forældre, som af økonomiske Grunde maa sende deres Børn til Folkeskolen, sikre dem, at de kan blive medbestemmende med Hensyn til, om de vil sende deres Børn til en Folkeskole, der er